

Ligebehandling – ikke her?

I Grønland er der næsten 56.000 borgere. 6.000 er født uden for Grønland. Det kan være i Danmark, eller i resten af verdenen. Hertil kommer, at vores land hvert år besøges af borgere fra hele verden. Alle disse personer kan være af forskelligt køn, etnicitet, race, farve og seksuel orientering. De kan også have forskellig religion, politisk overbevisning eller anden anskuelse, tale forskellige sprog, have et handicap eller være af forskellig social oprindelse.

Listen over det, der gør os forskellige er lang og kan ikke udtømmes. Når vi sidder i klasselokalet i Qaanaaq, mødes i forsamlingshuset i Tasiilaq, kører med linje 1 i Nuuk eller dyrker sport i hallen i Nanortalik kan det næsten se ud som om, at vi alle er næsten ens. Derfor forventer vi også, at vi behandles ens, og at vi har ret at blive behandlet ens. Alligevel er der desværre mange situationer, hvor folk bevidst eller ubevidst bliver forskelsbehandlet. Når forskelsbehandlingen ikke er saglig, så er der tale om diskrimination.

Ifølge vores internationale forpligtelser, der blandt andet er beskrevet i de internationale menneskerettigheds-konventioner, som gælder for Grønland, skal diskrimination forhindres og vi skal sikre, at borgere i Grønland behandles lige. Konventionerne fremhæver navnlig, at forskelshandling begrundet i køn, race, farve, sprog, religion, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, tilhørsforhold til et nationalt mindretal, formueforhold, fødsel, handicap eller seksuel orientering skal forhindres. Denne liste er dog ikke udtømmende. Det vil sige, at også andre forhold, der begrunder en forskelsbehandling, kan være diskrimination.

Kravet til Grønland er, at diskrimination effektivt skal forebygges og forhindres, ligesom der skal være effektive retsmidler mod diskrimination. For at det kan lade sig gøre, må der være en lovgivning, der forbyder diskrimination. Hvis lovgivningen ikke overholdes, skal der være konsekvenser, og der skal være en instans, der kan sikre efterlevelsen og den diskrimineredes rettigheder. En sådan instans bør være lettilgængelig og processen bør være enkel for borgeren.

Dele af den beskyttelse ser vi allerede i dag. Eksempelvis forbyder kriminallovens § 100 blandt andet forhånede og nedværdigende udtalelser på grund af race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Konsekvensen er en kriminalretlig sanktion oftest i form af en bøde, der betales til statskassen, og en civilretlig følge i form af betaling af en godtgørelse.

Et andet område er forvaltningens behandling af borgerne. Forvaltningen er underlagt et almindeligt ligebehandlingsprincip, men sker der en usaglig forskelsbehandling, så kan en afgørelse være ugyldig. Borgeren kan klage til ombudsmanden, og forvaltningen retter sig som regel efter ombudsmandens afgørelse. I modsat fald kan sagen indbringes for domstolene. Hvis man afskediges fra sit arbejde, eksempelvis på grund af ens religion, så vil det være en usaglig afskedigelse omfattet af funktionærloven.

Endelig så har vi et forbud mod direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af køn i loven om ligestilling af mænd og kvinder. Loven indeholder også mulighed for bøde og en godtgørelse. Modsat

godtgørelser for en usaglig afskedigelse efter funktionærloven, så er der ingen fastlagte øvre grænser for godtgørelsens størrelse. Derfor kan konsekvensen af en usaglig afskedigelse begrundet i ens køn være mere afskrækkende sammenlignet med en usaglig afskedigelse begrundet i eksempelvis handicap.

Når den lovgivningsmæssige beskyttelse mod diskrimination gennemgås, så er det stadig tydeligt, at mange af de potentielle risikoområder for diskrimination ikke er dækket af lovgivningen i dag. Bliver du fyret fra din arbejdsplads på grund af din religion, så har du ingen umiddelbar beskyttelse fastlagt i lovgivningen eller ret til godtgørelse.

Får du afslag på en stilling i en privat virksomhed, fordi du ikke er to-sproget, selv om sproget ikke har nogen væsentlig betydning for udførelsen af arbejdet, eller med henvisning til din alder, så er der ingen lovgivning til at beskytte dig. Bliver du afvist i døren til et diskotek, fordi du har en bestemt etnisk baggrund, eller fordi diskoteket oplyser, at der ikke er plads til kørestolsbrugere, så er der heller ingen beskyttelse.

Det vil sige, at den lovgivningsmæssige beskyttelse mod forskelsbehandling er ufuldstændig og ineffektiv. Bliver man diskrimineret direkte eller indirekte, så er der ingen klageinstanser med undtagelse af ombudsmanden i forhold til forvaltningen eller politiet ved en overtrædelse af kriminalloven, og alle er henvist til at få prøvet deres sag ved domstolene. I fraværet af en lovgivning, der forbyder forskelsbehandlingen, vil domstolene dog alene kunne vurdere forskelsbehandlingen, hvis situationen er omfattet af et regelsæt, der forbyder usaglige handlinger. Domstolsprøvelse kan tillige koste penge, hvis man ikke har fået fri proces, og tage lang tid.

Denne situation finder Grønlands Råd for Menneskerettigheder utilfredsstillende, og Rådet har derfor også, blandt andet i sin statusrapport for 2016, opfordret Naalakkersuisut til at handle, således at der ved lov introduceres en generel beskyttelse mod diskrimination samt et klageorgan.

En lovgivning på området ville sikre den enkeltes rettigheder, men også skabe grundlag for at få en overblik over, hvilke former for diskrimination borgerne oplever

på og uden for arbejdsmarkedet. I dag er der intet overblik over omfanget, risikoområder og karakteren. Det kan netop skyldes, at uden en lovgivning er der kun et begrænset fokus på spørgsmålet hos myndighederne. Hvis ikke en sådan lovgivning gennemføres, vil Grønland forsætlig tilsidesætte sine internationale forpligtelser, men endnu værre, så svigter vi alle, der bliver eller kan blive diskrimineret. Selv om diskrimination kan ramme alle, vil en stor del af disse i øvrigt også ofte være de svageste i samfundet, der måske ikke alene rammes af forskelsbehandling på grund af eksempelvis deres etnicitet, men også på grund af et handicap.

Uanset at Naalakkersuisut og Inatsisartut de seneste år har taget flere initiativer til at skabe forudsætninger for at fremme ligebehandling ved blandt andet at etablere handicaptalsmanden og Menneskerettighedsrådet, så er der i dag lang vej til, at borgere i Grønland reelt er effektivt beskyttet mod diskrimination.

Grønlands Råd for Menneskerettigheder vil derfor arbejde for, at der kommer lovgivning på området, som sikrer den enkeltes rettigheder.

